

Nytt fra

ØSTMARKA

Medlemsblad for Østmarkas Venner 51. årgang Nr. 4/2017

Nasjonalparken kommer

Grønmo for folk flest

Østmarkskapellet:

Gudshus og turmål

SLÅ RING
OM
ØSTMARKA

Jobber oss varme for Østmarka

Av Helga Gunnarsdóttir

Lederen har ordet:

I fjor, da Østmarkas Venner feiret 50 år, inviterte vi til middag på Rustadsaga, stedet hvor foreningen ble stiftet. Det vanket både mange gode ord og gaver. En av gavene varmet ekstra godt, og den varmer meg nå flere ganger i uka! Oslos ordfører Marianne Borgen overrakte et stort og varmt Røros-pledd, som hun ville skulle vandre fra styreleder til styreleder. Hun begrunnet gaven med at hun hadde inntrykk av at vi jobbet så mye på fritida at hun mente vi en sjelden gang hadde behov for å ta en middagshvil – under pleddet. Et halvt år seinere vedtok bystyret at ØV skulle få 100 000 kroner per år i driftstilskudd fra Oslo kommune.

Det er første gang vi får driftsmidler, og vi tar det som et bevis på at Oslos bystyre ser og setter pris på den innsatsen ØV gjør for naturvern og det enkle friluftslivet i Østmarka. Medlemskontingenten og driftstilskuddet har gjort det mulig for oss å «kjøpe fri» et av styremedlemmene i en 50 prosent stilling som styrekoordinator. Uten den ressursen hadde det vært umulig å kjempe så intenst for Østmarka som vi må gjøre, i en tid hvor både trusler og muligheter må følges opp på en systematisk måte.

Året som nå er på hell, begynte med et seminar på Stortinget om nasjonalparken. Det kom i stand på grunn av et Dokument 8-forslag fra V, SV, Ap og MDG. Seminaret var en flott opplevelse, og hele energi- og miljøkomiteen fikk overrakt jubileumboka vår, *Hyllest til Østmarka*. Selv om forslaget om utredning av en nasjonalpark ikke fikk flertall i Stortinget, så ble saken grundig belyst. Den godt dokumenterte mangelanalysen for skogvernet – som kom ut på vårparten – var også et stort skritt i riktig retning. Og som prikken over i-en fikk vi besøk av stortingsrepresentantene Ola Elvestuen (V) og Lars Haltbrekken (SV) på høstmøtet. De forsikret en fullsatt sal om at det *blir* nasjonalpark i Østmarka – med tid og stunder.

Da markaloven ble vedtatt i 2009, trodde vi at vi skulle få holde på med hyggelige ting og at det var slutt på inngrep og veibygginger. Daværende styreleder Johan Ellingsen holdt et viktig innlegg på femårsmarkeringen for markaloven. Sammen med Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) var han en ensom svale som påpekte at flere av kommunene og organisasjonene i regionen ikke etterlevde loven. Han ba Fylkesmannen om å ta et grep og gi opplæring i hvordan loven skulle forvaltes.

Nytt fra Østmarka – Medlemsblad for Østmarkas Venner

Ansvarlig utgiver: Østmarkas Venner,
Postboks 85 Nordstrand, 1112 Oslo
Redaktør: Helga Gunnarsdóttir
Assisterende redaktør: Bjarne Rosjø
e-post: hegunna@online.no

Forsidebilde: Innefrossede blader. Foto: Espen Bratlie
Grafisk design, repro og trykking: 07 Media – 07.no
Opplag: 4 500
Frist for stoff til neste nr. er 15. januar 2018

Våren 2016 hadde Fylkesmannen en befaring med gjennomgang av Bymiljøetatens praksis i Østmarka. Det oppfølgende brevet fra Fylkesmannen dokumenterte mange brudd på markaloven. Vi sørget for å ta saken opp med byråd Lan Marie Nguyen Berg (MDG), og hun kalte BYM inn på teppet – og stilte så opp og holdt et innlegg på ØVs årsmøte! Og hva var tema på årets markaseminar? Jo, eksempler fra Oslo kommune og et tydelig signal om ny kurs og beklagelse fra ledelsen i Bymiljøetaten.

Med Oslo kommune på riktig spor var det på tide å ta tak i neste kommune – Rælingen. Saken om tilførselsveien fra Blystadlia til Marikollen er en av de styggeste sakene vi har jobbet med, og fortsatt er vi ikke i mål. Men vi merker tross alt at kommunen tar både oss og markaloven bitte litt mer på alvor enn for ett år siden. Og siste ord er ikke sagt!

Av andre viktige saker vi har jobbet med er terrengsykkelrittene (en gjenganger), støy fra det planlagte beredskapsentret på Taraldrud, og forslaget til en ny markaforskrift – som vil føre til en stor liberalisering av skogbruket dersom den blir vedtatt uten endringer.

Vi har foran oss en krevende sak med etablering av en stor trafostasjon ved Liåsen eller på Grønmo. Etterbruk av Grønmo som flerbrukspark er også en spennende sak, som snart skal til politisk behandling. Men vi

har også noen virkelige gladsaker, som at husmannsplassen Sørli ved Nøkle vann åpner til våren – 15 år etter at vi foreslo den som besøksgård.

I slutten av november talte jeg opp årets høringsuttalelser og brev knyttet til større saker. Det var over 30 dokumenter, noe som tilsvarer minimum 3–4 månedersverk, og da har jeg ikke tatt med søknader og annen korrespondanse. Jeg kom også til at ett eller flere styremedlemmer har deltatt på ikke mindre enn 40 møter og arrangementer fra slutten av august og fram til jul. Også den innsatsen, sammen med alt dugnadsarbeidet på Bøvelstad og Dølerud, beløper seg til flere månedersverk i løpet av et år. Arbeidet med pressemeldinger og Nytt fra Østmarka er også svært verdifullt, og har flere ganger ført til gode oppslag i dagspressen. Og som et grunnlag for det hele har vi styremøtene og alt det administrative arbeidet som vår styrekoordinator Ingunn Lian Nylund utfører.

Styret i Østmarkas Venner holder stø kurs og jobber hardt for å forsvare Østmarkas verdifulle natur. På vegne av dere medlemmene får vi gjennomslag og foreningen nyter stor respekt – selv om noen ser på oss som hår i suppa. Det er rett og slett en fryd å være styreleder for denne gjengen av Østmarka-entusiaster. Jeg deler gjerne det varme pleddet fra ordfører Marianne Borgen med hele styret og ønsker både styret og alle venner av Østmarka en riktig god jul og et godt Østmarka-år!

Styret i Østmarkas Venner 2017–2018

Leder: Helga Gunnarsdóttir 959 92 349

Sigmund Hågvær 917 14 510
Bjarne Rosjø 908 45 997
Ingunn Lian Nylund 949 82 006
Johan Ellingsen 909 21 568

Nestleder: Kjell Erik Sandberg 996 39 686

Kristin Lund 957 09 166
Varamedlemmer: Bente Lise Dagenborg 419 22 941
Bjørnar Thøgersen 416 25 025
Haakon Aaen 926 19 007

Medlemsregister og regnskap: Ingunn Lian Nylund 949 82 006
E-post til styret og ansatte: fornavn@ostmarkasvenner.no

– Jevnt og trutt arbeid vil til slutt gi oss en nasjonalpark i Østmarka

– Jeg tror at et jevnt og trutt arbeid fra deres side, og fra vår side, til slutt vil gi oss den nasjonalparken som vi ønsker i Østmarka, sa Lars Haltbrekken på Østmarkas Venners høstmøte. Ola Elvestuen var enig: Det er tross alt bare seks år siden tanken ble lansert, og tunge politiske prosesser pleier å ta lang tid.

Tekst og foto: Bjarne Røsjo

De to stortingspolitikkerne skapte ny optimisme blant de ca. 120 fremmøtte på Østmarkas Venners høstmøte 31. oktober. Begge kom nemlig med klar støtte til ØVs arbeid både for nasjonalparken i Østmarka, og til kritikken av landbruksminister Jon Georg Dale's forslag til ny markaforskrift.

ØVs leder, Helga Gunnarsdóttir, tok en rask gjennomgang av historien om nasjonalparkinitiativet før hun ga ordet til Haltbrekken og Elvestuen. Førstnevnte er stortingsrepresentant for SV og tidligere leder i Naturvernforbundet, mens Elvestuen er nestleder i Venstre og leder av energi- og miljøkomiteen på Stortinget.

– Styret i Østmarkas Venner vedtok høsten 2011 å arbeide for en nasjonalpark i Østmarka. Vi arbeidet først i det stille, før vi kontaktet med Oslos daværende miljøbyråd Ola Elvestuen ved påsketider i 2012. Forslaget ble offentlig lansert i mai 2012, og vi fikk senere et stort flertall i Oslos bystyre. Men det gikk ikke så bra i Akershus, hvor det ble flertall mot i alle kommuner, fortalte Gunnarsdóttir.

Enebakk er proppen

Men etter lokalvalget i 2015 snudde alle Marka-kommunene i Akershus unntatt Enebakk, hvor det fortsatt er flertall i kommunestyret mot å utrede nasjonalparken. Enebakk kan dermed blokkere for Oslo kommunes ønske om å avgi arealer til en nasjonalpark, fordi regjeringen og Stortinget stiller krav om lokal enighet i slike saker.

– Det er underlig at det skal være krav om lokal enighet i slike saker. Utgangspunktet bør være at det er nasjonale beslutninger som trengs når nasjonale verdier skal beskyttes, sa Elvestuen. Han pekte samtidig på at det finnes flere muligheter som kan benyttes. Det skal blant annet settes i gang et arbeid med fylkesvise supplerende verneplaner, og i den forbindelsen kan det gjennomføres en kartlegging som kan dokumentere verneverdiene også i Østmarka.

– Jeg tror ikke det er stor motstand på Stortinget mot tanken om en nasjonalpark, men det er motstand mot å oppheve prinsippet om lokal enighet. For øvrig har Stortinget gått inn for å verne 10 prosent av skogarealene i Norge. En nasjonalpark i Østmarka

Lars Haltbrekken og Ola Elvestuen skapte ny optimisme blant deltakerne på ØVs høstmøte.

er et stort grep som kan bringe oss nærme-
re den tiprosenten, sa Elvestuen.

Ideen er ikke død

– Den store fordelten med ideen om en nasjonalpark er at området fortsatt ikke er ødelagt, og ideen er ikke død! Dessuten skal dere huske på at de fleste nasjonalparkene som er opprettet i Norge, er resultatet av veldig lange prosesser. Hvis dere hadde fått en nasjonalpark etter bare seks år, ville det vært den nasjonalparken som krevde minst kamp! understreket Lars Haltbrekken.

Ola Elvestuen tilføyde at ØV allerede har oppnådd svært mye, ved at folk i både Oslo og resten av landet har fått opp øynene for de verdiene som ligger i Østmarka.

– Er det noe som har overrasket mange, så er det at Østmarka har kvaliteter som tilsier

at det burde være en nasjonalpark der. Dere har påpekt at Østmarka har sider som ikke finnes i for eksempel Nordmarka, sa han.

Støtte til ØVs syn på markaforskriften

ØV-lederen benyttet også anledningen til å spørre Elvestuen og Haltbrekken om deres syn på landbruks- og matminister Jon Georg Dales forslag til ny markaforskrift. Bakgrunnen er at skogbruket ble unntatt fra markaloven som ble vedtatt i 2009. Som et plaster på såret ble vern av eventyrskoger tatt inn som en egen paragraf, og den såkalte markaforskriften i skogbruksloven som regulerer skogbruket i Oslomarka skulle revideres og tilpasses formålet i markaloven.

Så gikk det åtte år uten at noe skjedde, før et forslag til ny forskrift ble sendt ut like før fellesferien i år. ØV leverte i oktober en svært kritisk høringsuttalelse, som blant

ØV har kritisert at forslaget til ny markaforskrift er skrevet altfor mye på skogbrukets premisser, mens friluftslivet og naturvernet stiller bakerst i køen. Foto: Tor Ødemark.

annet pekte på at forskriften må forankres både i markaloven og i skogbruksloven – ikke bare i skogbruksloven, som forslaget går ut på.

Enig i ØVs innvendinger

ØV kritiserte også at landbruks- og matministeren vil gi skogeierne anledning til å sette i gang flatehogster på inntil 10 dekar uten meldeplikt. Flatehogster mellom 10 og 30 dekar i Østmarka blir meldepliktige, men uten krav om kommunal godkjenning. Både Elvestuen og Haltbrekken lovte at de skulle utøve sitt beste politiske håndverk for å gi Osломarka en bedre forskrift.

– Jeg er selvfølgelig enig i ØVs innvendinger. Markaloven kom fordi vi trengte et bedre lovverk for det skogsområdet som har størst interesse og flest brukere i hele landet. Da sier det seg sjøl at en forskrift må være forankret i begge lovverk. Det blir også menings-

løst å komme med en forskriftsendring som gjør det vanskeligere å følge med på hogstplaner, og som gjør det umulig å komme med klager. Det blir jo ingenting å klage på når det ikke finnes vedtak i kommunene, mente Elvestuen.

Tap av meldeplikt er et skritt i feil retning

– Dette er en svært viktig sak, fordi Osломarka er det eneste området i landet hvor skogeierne har meldeplikt for hogster – og det er noe vi bør oppnå flere steder i landet. Hvis vi isteden skal miste denne meldeplikten i Marka, er det et delvis skritt tilbake både i forhold til bevaring av naturverdier, og i et større demokrati-perspektiv, mente Haltbrekken.

Det er i utgangspunktet ikke Stortingets oppgave å utarbeide forskrifter til lover, men både Haltbrekken og Elvestuen mener at denne saken er så viktig at de ikke har skrup-

Trude Myhre er skogbiolog i WWF og gikk til fots fra Oslo til Trondheim for å skape mer oppmerksomhet om det viktige skogvernet.

ler med det som kalles «stortingsregjereri». Det som er problemet i denne saken, er derfor at det foreløpig er uklart hvor flertallet i Stortinget ligger.

Rapport fra skogspilgrimen

Før Lars Haltbrekken og Ola Elvestuen diskuterte nasjonalpark-tanken med de fremmøtte medlemmene på høstmøtet, holdt «skogspilgrimen» Trude Myhre et tankevekkende foredrag om sommerens fottur fra Klima- og miljødepartementets kontorer i Oslo til Miljødirektoratets avdeling i Trondheim. Myhre er skogbiolog i WWF Verdens Naturfond.

– Målet mitt med turen var å få politikerne til å øke budsjettet til skogvern, slik at én milliard årlig bevilges til å ta vare på skogen i Norge, fortalte Myhre. Hun møtte både miljøvernere, politikere og skogeiere på vei nordover, og ble intervjuet i omtrent hver

eneste lokalavis underveis. I tillegg kom det en rekke oppslag i nasjonale medier.

Trude Myhre oppnådde underveis at flere partier avklarte sitt eget syn på skogvernet.

– Situasjonen er nå at V, SV, MDG og Rødt vil ha en årlig budsjettmilliard til bruk på skogvern. AP vil at 10 prosent av skogen skal vernes innen ti år, og KrF går inn for en systematisk opptrapping av skogvernet. Høyre vil trappe opp vernet over tid og har økt budsjettene i sin regjeringperiode, mens SP er positive til vern av skog så lenge det skjer frivillig. Frp har ikke svart, forklarte Myhre.

Etter møtet tok stortingsrepresentantene T-banen hjem sammen med Trude Myhre. Kanskje samtalen på T-banen bidro til at Stortinget har vedtatt et statsbudsjett for 2018 med 75 millioner kroner mer til skogvern – etter forslag fra Venstre.

Østmarka – her sett fra Tonekollen – er den siste muligheten for å verne et stort skogsareal som samtidig er lite påvirket. Foto: Vidar Svarttjernet. Bildet er fra boka Hyllest til Østmarka

Bare de store verneområdene vil overleve

Ser vi langt nok inn i fremtiden, er det bare de store verneområdene som vil overleve som ekte naturdokumenter. Små verneområder er utsatt for mange farer: Forstyrrelser, slitasje, naturlige katastrofer, forurensning, og ulike typer «samfunnsnyttige inngrep».

Tekst: Sigmund Hågvar

For eksempel kan små skogsreservater bli offer for total stormfelling eller skogbrann. Da er gammelskogsartene, som man kanskje opprettet reservatet for, utradert. Jo større et verneområde er, jo større motstandsevne har det mot både menneskelige og naturlige

påvirkninger, og jo større sjanse er det for at vi tar arts mangfoldet (og opplevelsesverdiene!) med oss inn i fremtiden. La oss tenke høyt omkring Østmarka som et «større område», et naturdokument, for fremtiden.

Østmarka som robust, stort verneområde

Den foreslåtte Østmarka nasjonalpark kan bli på ca. 30 km², når vi legger sammen tilbudene fra Oslo (24 km²) og Ski kommuneskoger. Et viktig poeng er at den påtenkte nasjonalparken vil ligge inntil Østmarka naturreservat på 18 km². Med andre ord: Kombinasjonen av de to verneformene kan bli et vernet skogslandskap på opp mot 50 km². Det er et betydelig areal. Og det er siste mulighet for å verne et såpass stort, lite påvirket skogsareal i Sørøst-Norge.

Flere typer biologiske verdier øker med økende størrelse på verneområdet:

1. Store områder har flere arter enn små områder. Det er et velkjent fenomen i økologien.

2. Store områder har større bestander av hver enkelt art, hvilket betyr større sjanse for at arten overlever.

3. Store områder kan produsere et overskudd av individer til omkringliggende landskaper. For eksempel kan Østmarka produsere deler av det fuglelivet som vi opplever i omkringliggende skogpartier og boligområder. Oppdager du en svartspett, en spurvehauk eller en nøtteskrike i din hage, har du kanskje besøk fra Marka. Eller toppmeisen på fuglebrettet er en hilsen fra gammel furuskog et godt stykke unna.

4. Store områder tåler naturlige «katastrofer» som brann eller stormfelling, uten at hele arealet påvirkes. På grunn av Østmarkas varierte topografi og innslag av vann, myr og elver, vil branner bli stoppet av naturlige barrierer, og mange delområder vil ligge i le

for kraftige vinder. Det betyr at gammel-skogsarter vil kunne overleve i partier hvor skogen er intakt, og gradvis spre seg igjen når skogen vokser til etter «katastrofen».

5. Store områder kan inneholde komplette nedbørsfelt der vannkvalitet i bekker, elver, myrer og vann er upåvirket av menneskelig aktivitet.

For friluftsliv og naturopplevelse er tilgang på et stort stykke natur et fantastisk privilegium. I Østmarka kan du gå på kronglete oppdagelsesferder, slå leir ved et bortgjemt skogstjern, eller bare nyte den velgjørende stillheten inne i Markas «hjerne». Gode kompisser kan gå langtur med fiskestenger og velbrukte telt. Og speidere kan boltre seg med sitt villmarksliv.

Villmark og villmark, fru Blom

Ja, kan Østmarka kalles villmark? Nei, ville Miljødirektoratet sagt, for de har en definisjon som krever fem kilometer avstand fra veier og andre tyngre naturinngrep. Men slik villmark er forlenget borte i hele Sørøst-Norge. Direktoratet har en annen betegnelse som passer bedre, nemlig «inngrepsfri natur», med krav om én kilometer fra inngrep. Mye av Østmarka naturreservat og deler av den foreslåtte nasjonalparken oppfyller det kravet, og er det største inngrepsfrie naturområdet i Sørøst-Norge.

Men hvorfor henge seg opp i firkanta definisjoner? Mange vil svare at Østmarka er villmark god nok: Så stor at du kan gå omkring i dagevis om du vil. Her er partier med trolsk gammelskog, som er urskog god nok. Krokete vann som det tar timer å komme rundt. Kanskje kommer villmarksfølelsen

En staselig fiskeørn i furutopp. Fra boka
Hyllest til Østmarka. Foto: Øystein Søbye

krypene under huden. Kanskje møter du ingen. Du er like ved hovedstaden. Men det er stille. Og roen kommer og fanger deg. Du puster med magen nå.

Rewilding: Den nye naturverntrenden

Det meste av Europa har mistet sin opprinnelige natur. I flere land foregår det nå forsøk på å gjenskape tapt natur, såkalt «rewilding». I Danmark lar man skogsrester utvikle seg fritt, slik at trærne blir gamle og produserer død ved. Man graver nye dammer og bekker, og slipper ut håpefulle salamandre og frosker. I Nederland og England har man prøvd å gjenskape beiteskoger der halvville hester og langhornete kuraser lever fritt sammen med andre hjortedyr og kanskje griser, som en etterligning av Europas tapte, viltrike skoger. På de britiske øyer er den majestetiske havørna gjeninnført, og den trives. Norske havørner, hentet fra «Europas grønne hjørne». Og bevere bolttrer seg nå i enkelte engelske vassdrag. Norske bevere.

Forstår vi her i Norge hvilke naturverdier vi sitter på? Vi er et giverland for arter som ellers er utradert. Mens det går en bølge av rewilding i Europa, har vi enda bedre odds, bare vi vil se sjansen: Vi kan redde ganske store biter av lite påvirket natur, kanskje bare ved å la naturen overta styringen selv. Skogslandskapet i Østmarka er et godt eksempel. Riktignok er beveren gjeninnført – det var Sverre M. Fjellstads prosjekt på 1970-tallet. Så noe rewilding har foregått her også! Men stiller vi pent med Østmarka, klarer bare fiskeørna, hønseshauken, svartspetten, orrfuglen og storfuglen seg her i fremtiden. At ulven fant stedet egnet, sier også noe om «villmarkspreget» i Østmarka.

Sigmund Hågvar og tilhørere ved Tonevann, under en guidet ØV-tur i 2014. Foto: Bjarne Røsjø.

Bare nasjonalpark sikrer naturverdiene i Østmarka

Markaloven regulerer ikke skogbruket, så det er fullt tillatt å forlenge skogsbilveinetten inn i veiløst terreng i Østmarka, og å hogge der. Markagrensa kan dyttes på, og er under politisk press. Men en nasjonalparkgrense ligger fast, og den stopper både veier, hogst og andre inngrep. Med økende innflytting til Oslo-regionen blir Østmarka stadig mer verdifull som nærområde for rekreasjon og friluftsliv. Artsmangfoldet er en viktig del av naturopplevelsen. Dessuten ligger to universiteter like ved, som allerede bruker Østmarka til forskning og undervisning.

Tanken om en nasjonalpark i Østmarka er nå over fem år gammel. Den har modnet godt, og er blitt en nasjonal sak som er velkjent i Stortinget. Nå må vi klare å tenke langsiktig, se mulighetene og ta grep. La oss redde Østmarka-naturen og gi den i gave til fremtiden.

Østmarkskapellet i morgentåke: Et flott turmål på høyden mellom Rundvann og Smalvann.
Foto: Bjarne Røsjo

Østmarkskapellet: Gudshus og turmål siden 1954

Allerede før 2. verdenskrig ble ideen til å bygge et gudshus for de som brukte søndagene til å ferdes i Østmarka lansert. Østmarkskapellets første byggetrinn ble innviet i september 1954, og i alle år siden har kapellet bidratt til å gi stadig nye besøkende et forhold til Østmarka.

Tekst: Torstein Hervland

Det var særlig folk fra de østre bydelene i Oslo som engasjerte seg i planene om å bygge et kapell i Marka. Sogneprest Alf B. Bastiansen i Kampen menighet, og representanter fra Vålerengen og Gamlebyen, var spesielt aktive fra starten av. I februar 1939 ble arbeidet for bygging organisert. Ikke minst deltok Reidar Eriksen. Han var også senere med og tok initiativ til etableringen av Østmarkas Venner, der han ble den første leder.

Stud. theol og senere pastor Kjell T. Lund fra Bekkelaget var også en meget sentral person fra starten, sammen med mange andre.

Annen verdenskrig forsinket prosjektet, og det gikk sju år etter frigjøringen før byggingen kunne begynne p.g.a. rasjonering av byggematerialer. Men med velvilje fra Oslo kommune og tilsagn på tømmer til peisestuen, som var første byggetrinn, kom det prak-

Reidar Eriksen (t.v.) var initiativtaker til etableringen av Østmarkas Venner i 1966. På 1950-tallet var han også leder av Østmarkskapellets byggekomite. Foto: Privat.

tiske arbeidet i gang etter en omfattende innsamlingsaksjon.

Østmarkskapellets første byggetrinn ble innviet i september 1954 av Alf B. Bastiansen (som da var noen og åtti), som ble kjørt opp med hest av Pedersen på Langbråten. Veien var nemlig ikke kjørbær med bil på den tiden. Det fullførte kapellet ble innviet i desember 1957 av biskop Johannes Smemo. Senere har kapellet fått et påbygg mot nord, med stue og noen sengerom for de som deltar som kapellverter i helgene og andre mulige leietagere.

Helt fra peisestua ble innviet, har interessen vært stor – og kapellet har samlet mange mennesker både til kafeen og gudstjenes-

tene. Østmarkskapellet har på den måten vært et mål for turer og bidratt til at mange har kommet ut i naturen i tillegg til den religiøse oppbyggelse som mange har satt pris på. Begge deler ble fremhevet som målsetting av biskop Smemo ved innvielsen i 1957.

De praktiske utfordringene med driften var spesielt store de første årene, før det ble ført frem elektrisk strøm. Ungdommer som ikke var vant til parafinlamper og vedfyring stilte store krav til oppmerksomhet fra lederne. Men det var stor interesse og dugnadsvilje fra første stund. Ungdommer fra ulike menigheter og foreninger gikk opp lørdag ettermiddag, for å forberede innrykket på søndagene, og de bar med seg bl.a. boller som skulle selges i kafeen. Etter gudstjenes-

Artikkelforfatteren Torstein Hervland var med i dugnadsgjengen og byggekomiteen som stod for oppføringen av Østmarkskapellet i 1950-årene. Her sammen med Per Anders Nordengen, etter ØVs jubileumsgudstjeneste i kapellet i mai 2016. Foto: Bjarne Røsjø.

ten og kafevirksomheten på søndagene var det opprydding og rengjøring før hjemturen.

Det var mange ivrige personer som deltok i driften og dugnaden fra starten av. Uten å navngi flere må nevnes Bjarne Lien fra Nordstrand, som i nesten fire tiår kom til å prege administrasjonen av kapellet – både som ansatt i Kirkens Bymisjon og på egen fritid. Også flere trofaste organister har, hver for seg, i årrekker beriket gudstjenestene med sin aktive deltagelse.

Byggingen og driften av kapellet har vært gjennom flere faser med dyktige fagfolk og ivrige medhjelpere. Driften har vært styrt av Oslo Indremisjon/ Kirkens Bymisjon fram til mai 2000, deretter er den drevet som en

stiftelse bestående av menighetene i Søndre Aker og Oslo og Akershus krets av KFUK/ KFUM. Kjernen består av et knippe trofaste «husfedre» som administrerer det praktiske og får med seg medhjelpere de fleste helgene i året.

Gjennom årene har hundrevis av ungdommer som har deltatt i dugnad og kapellvakter og tusenvis av besøkende fått et forhold til Østmarka ved besøk i Østmarkskapellet. Det er en glede å erfare at målsettingen til de som først tok initiativet til å bygge sportskapellet er vel ivaretatt, og at Østmarkskapellet på denne måten er et mål for turer og bidrar til at mange kommer ut i naturen og blir glad i Østmarka i tillegg til den religiøse oppbyggelse som mange setter pris på.

Gavemedlemskap: Årets julegave!

Mangler du en gave, eller ønsker du bare å gi bort en oppmuntring? Hva med å gi bort et gavekort på 1 eller 2 års medlemskap i Østmarkas Venner?

På nettsiden til Østmarkas Venner, www.ostmarkasvenner.no, finner du et bestillingsskjema og et gavekort som du kan skrive ut og gi bort.

1 års medlemskap koster kr 200. Du kan også velge å gi bort 2 års medlemskap til kr 400. Medlemskapet løper til det sies opp.

Ved å gi bort et medlemskap er du med på å støtte vårt arbeid for Østmarka, samtidig som mottaker får god og nyttig informasjon om Østmarka gjennom vårt medlemsblad «Nytt fra Østmarka» 4 ganger per år.

Eventuelle spørsmål om gavemedlemskap rettes til medlem@ostmarkasvenner.no eller mobil 949 82 006.

Foto: Espen Bratlie, Ramstadslottet

– Grønmo kan bli et flott friområde for folk flest

Tekst: Bjarne Røsjø – Foto: Espen Bratlie

– Grønmo kan bli en miljø- og friluftspark for folk flest i de sørøstlige bydelene, men reguleringsplanen som nå foreligger er uklar på viktige punkter. Derfor må alle gode krefter passe på at de flotte planene som foreligger også blir realisert, sier styreleder Helga Gunnarsdóttir i Østmarkas Venner.

Den tidligere søppelfyllingen på Grønmo kan bli de sørøstlige bydelenes svar på Frognerparken og være tilgjengelig for folk flest, mener Østmarkas Venner. Foto: Espen Bratlie.

Grønmo i Østmarka ble tatt i bruk som hoveddeponi for Oslo kommune i 1969, men er nå nedlagt og skal omreguleres til ny bruk. Eiendoms- og byfornyelsesetaten (EBY) i Oslo kommune har sendt et forslag til reguleringsplan på høring, og Østmarkas Venner (ØV) skriver i sin høringsuttalelse blant annet at EBY ser ut til å legge opp til en

kreativ, spennende og nyskapende bruk av området.

Reguleringsplanen beskriver hvordan den tidligere søppelfyllingen på Grønmo skal gjøres om. Deler av området blir avsatt til kompostering, ombruksstasjon og gjenvinning. Selve deponiet, som nå er dekket til med duk og jordmasser, skal bli til en flerbudspark med plass til både varierte friområder, og en læringsarena for kretsløpsbasert avfallshåndtering.

ØV understreker at et allment tilgjengelig område med tilrettelegging for varierte lavterskel-aktiviteter kan bli som en smeltedigel for bydelen, og går rett inn i det kommende områdeløftet for Søndre Nordstrand.

- Størstedelen av området ligger innenfor markagrensen og vil utgjøre en hovedinnfallsport til Marka for store befolkningsgrupper. Reguleringsplanen inneholder mange fine grep som kan bidra til å trekke nye brukergrupper til Marka, sier Helga Gunnarsdóttir.

Vil tenke mer på innvandrerbefolkningen

ØV mener at et fremtidig Grønmo kan bli et signaturområde for de sørøstlige bydeler, som en slags parallell til Frognerparken i vest. Men hvis dette skal lykkes, må det tas særlige hensyn til befolkningssammensetningen i bydelen. Det må fokuseres på innvandrerbefolkningens ønsker og behov.

- Dette vil i så fall være nyskapende i Marka sammenheng, og vil kunne bidra til å legge til rette for god folkehelse ved at flere grupper enn i dag kommer seg ut og i aktivitet. Vi minner spesielt om at mange hadde ønsket

Deponiet på Grønmo er dekket med en membran som fanger opp metangass fra råtnende masser. Foto: Espen Bratlie.

seg en cricketbane for familier på området, men dette er dessverre ikke med i planene slik de ser ut i dag, sier Gunnarsdóttir.

Variert bruk

ØV ser positivt på at det settes av plass til både parsellhager, skolehager, beitemark samt leir- og rasteplasser. Det er imidlertid en forutsetning at resten av friluftsområdet er allment tilgjengelig med varierte og attraktive muligheter for aktivitet.

ØV bemerker at skileik, utetrim, enkel tilrettelegging for sykling, lekeplasser og klatring er aktiviteter som vil være svært verdifulle for skoler som vil kombinere bruk av læringsanlegg og fysisk aktivitet, samt for barnefamilier på tur i helgene. Flere skoler opplever at elevene mangler utstyr til enkle

fritidsaktiviteter. Her vil gjenbruksstasjonen kunne benyttes som base for og kilde til låneutstyr, for eksempel skiutstyr.

– Vi er også meget positive til at det legges opp til at Grønmo skal utvikles til en læringsarena for kretsløpsbasert avfallshåndtering. Samvirket mellom et slikt læringsområde i form av en kretsløpspark og et moderne og åpent rekreasjonsområde med blant annet parsellhager, fremstår som fremtidsrettet og interessant. Forutsatt at rekreasjonsområdet utformes slik at det favner brede befolkningsgrupper, tror jeg at området også vil gi et verdifullt tilbud til skoler og barnehager i området og byen for øvrig, sier Gunnarsdóttir.

Nei til «skyskrapere» i Marka

ØV går i høringsuttalelsen imot at det skal tillates bygninger med høyder opptil henholdsvis 12 og 20 meter på ulike deler av Grønmo, slik reguleringsplanen legger opp til. Bygninger av dette omfanget hører ikke hjemme i Marka og vil ruve voldsomt i terrenget, i tillegg at de kan svekke opplevelsesverdien av nærskogområdet og verneområdet Spinneren i vesentlig grad.

ØV støtter planene om en framtidsrettet opprustning av samferdselsanlegg i området, herunder opprustning av veinett, parkeringsplasser og sykkel/gangveier. ØV understreker viktigheten av raskt å få på plass en turvei over Grønmo til Sandbakken, slik at forslaget om en slik vei gjennom det viktige verneområdet Spinneren skrinlegges en gang for alle.

I høst har Bråten fått et flott og robust ildsted med kortreiste benker.

Fremmed tresort ble til flotte benker

Tekst og foto: Helga Gunnarsdottir

I løpet av høsten har flere av de godkjente bål plassene i Oslos del av Østmarka blitt oppgradert. Seksjonsjef for Østmarka Eivind Birkeland forteller at de har brukt gravemas-kin til å legge ut ny finpukk rundt ildstedene. – Dette gjøres både for at det ikke skal være brannfarlig og for å drenere vannet bort fra topplaget så det ikke blir gjørmete rundt de nye benkene vi har satt ut. Graver har også blitt brukt til å løfte steiner og sittebenker på plass. Det er ildstedene på Bråten og Kattisa ved Nøklevann, Rundvann ved

Østmarkskapellet og ildstedet ved Skjelbreia som er oppgradert, sier Birkeland.

Alle benkene er forøvrig lagd av douglasgranene Bymiljøetaten hogg på Bråten i vinter. Tømmerstokkene har vært en tur innom Rustadsaga og Bymiljøetatens egne ansatte har skåret til flotte materialer. Douglasgran er en fremmed art som Bymiljøetaten er pålagt å fjerne så den ikke sprer seg. Etter å ha vokst seg stor på Bråten kommer den nå til nytte som flotte benker for turfolket i Østmarka.

Helikoptertrafikk fra Taraldrud vil forringe friluftslivet i Østmarka

Helikoptertrafikken fra det planlagte beredskapssenteret på Taraldrud vil forringe friluftslivet i Østmarka og Sørmarka fordi store områder vil bli sterkt berørt av støy, mener Østmarkas Venner.

Tekst: Bjarne Røsjo

Østmarkas Venner (ØV) leverte i november en høringsuttalelse med kommentarer til planene for helikoptertrafikk fra politiets kommende nasjonale beredskapssenter på Taraldrud i Ski. Konesjonssøknaden for Oslo helikopterplass ved Taraldrud ble sendt på høring i september, og ØV er kritisk til både planene og prosessen.

– Vi synes blant annet det er kritikkverdig at Politidirektoratet kun sendte saken på høring til offentlige myndigheter. Vi oppdaget likevel saken, og mener at saken er så alvorlig at både vi og andre naturvernorganisasjoner burde fått saken på høring, sier ØVs leder Helga Gunnarsdóttir.

Sterkt berørt av støy

ØV påpeker i uttalelsen at aktiviteten ved Oslo helikopterplass Taraldrud vil forringe friluftslivet i Østmarka og Sørmarka, fordi store områder av Marka vil bli sterkt berørt av støy fra helikopterflyving.

– Dette gjelder, så langt vi kan se, både tur-områder nær bebyggelsen og stille områder lenger inne i Marka. Forslaget innebærer blant annet at friluftslivskvalitetene i verneområdet Spinneren med DNT-hytta på Dølerud og den kommende nasjonalparken i Østmarka blir forringet, sier Gunnarsdóttir.

Organisasjonen kritiserer at traseene for inn- og utflyging legges over Østmarka, som er det naturlige friluftsområdet for Oslos østkant samt befolkningen i Lillestrøm, Lørenskog, Rælingen, Enebakk og Follo. Dette utgjør rundt regnet ca. 10 prosent av Norges befolkning.

– Dette området har meget stor betydning for befolkningen på øst- og sørsiden av Oslo. Derfor mener vi det er kritikkverdig at det ikke er utarbeidet en vurdering av støynivået i friluftsområdene i Østmarka og Sørmarka, utover de konkrete inn- og utflygingstraseene nær helikopter-plassen, sier ØV-lederen.

ØV ser i sakspapirene at inn- og utflygings-traseer skal utarbeides som ledd i miljøoppfølgingsprogram og den tilhørende miljøoppfølgingsplanen. ØV ber om at eksterne ekspertise samt berørte parter, involveres i dette arbeidet og at dette hjemles i konsesjonsvilkårene. Videre ber ØV om at det utarbeides støykart for flyvninger over Marka utenom inn- og utflygingstraseene.

Østmarka er allerede støybelastet

ØV påpeker at flystøy allerede er et problem i Østmarka, særlig etter at Oslo Lufthavn ble etablert på Gardermoen i 1998. I økende grad brukes Østmarka som trasé både for ut- og innflyging. I tillegg kommer små-

Østmarkas Venner frykter at helikoptertrafikken fra Taraldrud vil forringe friluftslivet og naturopplevelsene i både Østmarka og Sørmarka. Illustrasjon: Justis- og beredskapsdepartementet.

flyaktiviteten over Østmarka med mange flygninger fra flyplassen på Kjeller, ofte i helgene. Ved etablering av Oslo helikopter-plass på Taraldrud økes belastningen ytterligere over hele Østmarka, og i tillegg blir Sørmarka sterkt berørt.

– Vi mener at belastningen på dette friluftsområdet må begrenses heller enn å økes ytterligere. ØV ber således luftfartsmyndighetene om å være oppmerksom på samlet belastning over Østmarka og vurdere om flyaktivitet kan legges i ulike traseer som gjør at støybelastningen blir rimelig fordelt mellom friluftsområder knyttet til østlige og vestlige bydeler i Oslo og omegn. Det vil utgjøre et vesentlig velferdstap for befolkningen i de østlige bydeler dersom den samlede støybelastningen over Østmarka gjør det van-

skelig å finne tilgjengelige områder med stillhet og ro, heter det i uttalelsen.

Kan bli tragisk for friluftslivet

– Det er åpenbart at støy fra helikopterflyving, skyting og annen øving vil ha stor innvirkning på friluftsområdene. I brukerundersøkelser sier nærmere 90 prosent av de som bruker Marka at de er opptatt av å oppleve stillhet og ro. Vår erfaring er videre at de bynære skogsområdene – eller hundremeterskogene»– er særdeles viktige, særlig for barn og eldre som har noe begrenset rekkevidde når de bruker Marka. Hvis helikoptertrafikken fra Taraldrud blir gjennomført slik som beskrevet i konsesjonssøknaden, kan det rett og slett få tragiske konsekvenser for friluftslivet og naturopplevelsene i Marka vår, sier Helga Gunnarsdóttir.

Praktbok om Østmarka!

Årets
julegave?

Hyllest til Østmarka

Ny bok om Østmarkas natur og dens betydning for friluftsliv og naturopplevelse.
Mange bidragsyttere, blant andre Sverre M. Fjelstad med flere tekster og egne bilder.

Boka kan kjøpes på utvalgte steder eller bestilles direkte fra Østmarkas Venner.
Se våre nettsider for nærmere informasjon. www.ostmarkasvenner.no
Pris: 390,-. Medlemmer får boken til medlemspris 350,- ved bestilling på nett,
og ved kjøp på våre arrangementer. Innbundet, 307 sider

Vinterarrangement med historisk sus på Sarabråten

Hva: Vinteraktiviteter
Hvor: Sarabråten
Hvem: Sarabråten venner og Østmarkas Venner i samarbeid med DNT
Når: Søndag 21. januar fra kl. 12.00

Finn fram bestefars nikkers og bestemors ski! Nå vil vi gjenskape vinteraktivitetene som var på Sarabråten for drøyt hundre år siden. Sarabråten sto sentralt i både hopp-, slalåm- og langrenns-konkurranser omkring århundreskiftet og opp gjennom første halvdel av 1900-tallet. Nå blir det konkurranser og leker med lavt prestasjonsnivå for hele familien i (forhåpentligvis) snørik Østmarka-natur. Arrangørene stiller med tente griller, så ta med pølser eller annet du kan grille. Hvis snøen og skiføret svikter, blir det skøytetur på Nøkle vann eller andre aktiviteter.

21. januar er det 150 år siden Den Norske Turistforening ble stiftet. Thomas Heftye, som eide Sarabråten, var sentral i forarbeidet til foreningen og DNTs første formann. Bli med på å feire denne store friluftsansasjonen og denne viktige friluftsmannen, nett opp der hvor tankene om en turistforening kanskje ble unnfanget.

Alle er hjertelig velkommen. Påmelding ikke nødvendig. Arrangementet går uansett værforhold.

Østensjø
lokalhistoriske
bilder

Wise/Norsk
Folkemuseum

Følg med for oppdatert informasjon på Facebook og www.ostmarkasvenner.no

Mystikk i Marka mellom to permer

For 150 år siden kunne du treffe både huldra og nissen bak hver en stein og fjellrabbe i Oslomarka. Eller til og med et uhyggelig gravfølge på veien til Vangen, som Even Saugstad forteller om i sin nye bok.

Tekst: Bjarne Røsjo

Even Saugstad har tidligere lagd en rekke bøker med Østmarka-tema, blant annet *Østmarka fra A til Å* som kom i revidert utgave i 2012 og *Sarabråten – godset i skogen*, som ble utgitt i 2016. Årets bok fra den tidligere verten på Sandbakken er en smule skumlere enn de tidligere utgivelsene, men forfatteren bedyrer at han slett ikke er ute etter å skremme folk fra å bruke Marka.

– Da Irene Asphaug og jeg drev Sandbakken, fikk jeg ideen om å samle et knippe overnaturlige historier fra Østmarka og presentere dem på en «Mystikk og overtro-kveld». Vi håpet at det ville komme 20–30 personer som ville benke seg i skinnet fra peisen, men isteden kom det nærmere hundre! forteller Saugstad.

Det ble etter hvert flere slike skumle kvelder i årene mens Irene og Even drev Sandbakken, og det var ikke tilfeldig at de ble arrangert på fredag den 13. Nå er de skumle historiene samlet i ei flott bok som beveger seg geografisk gjennom Krokskogen, Nordmarka, Lillomarka og Østmarka.

Gravfølget på Vangenveien

En av historiene fra Østmarka ble opprinnelig fortalt av Johan Andersen (1812–1870),

som bodde på Bysetra sør for Vangen i mange år sammen med ektefellen Kaja Oline Knudsdatter. Johan hadde vært på bytur med hest og slede og var på vei hjemover til Bysetra, da han møtte et merkelig gravfølge på Vangenveien. Johan gikk ut av veien og tok av seg hatten for å la gravfølget passere, men da han så hvem gikk i gravfølget ble han fælen: De var dauinger, alle sammen.

Johan visste godt at det varslet om ulykke og død å se et slikt syn, så han fortalte ingenting da han kom hjem til Kaja – han ville jo ikke skremme henne. Og varselet slo til: Høsten etter kom Johan ut for en stygg ulykke mens han drev med tømmerhogging for godseier Gulbranson i Rausjø. På dødsleiet fikk Kaja omsider høre om gravfølget på Vangenveien, og hun fortalte senere historien til grandnevøen Konrad Røsjo. Han er en viktig kilde til fortellinger fra Rausjø i gammel tid, fordi han var skrivefører og blant annet fikk publisert flere epistler i Morgenposten på 1930-tallet.

Nytt, eller gammelt, blikk på Oslomarka

Even Saugstad gjenforteller også mange andre skumle historier fra Østmarka, for eksempel om gjengangere på Losby, spøkel-

Johan Andersen fra Bysetra ble fælen da han møtte et gravfølge av dauinger på Vangeneveien i 1869. Tegning: Elise Otterlei.

ser på Myrsetra og brudefølget som forsvant i berget mens de var underveis fra en vielse i Mari kirke til en bryllupsfest på en av bygdas storgårder. Bokas lesere får med andre ord anledning til å oppleve både Østmarka og resten av Oslomarka med et nytt blikk

– som kanskje likner mer på det blikket folket i Østmarka hadde for 150 år siden. Før lykter, lamper, elektrisitet og progressive briller jagde både tusser, troll, nisser og spøkelser på flukt.

Aktuelle markabøker...

.... tør
du kjøpe
den?

Tør du la være?

Mystikk og overtro I OSLOMARKA

Even Saugstad • Frie Fuglers Forlag

GRØSS OG GRU FRA MARKA

NY BOK: Spøkelseshistorier fra virkeligheten

Historier om huldrer og nisser, tusser og troll fra Østmarka og Osloomarka forøvrig. **Pris kr. 398,-**

ØSTMARKA FRA A TIL Å

– et «must» for alle Østmarkaentusiaster

Oppslagsverket som kom i 2012. Fortsatt like aktuelt, selvfølgelig! Ord. pris kr. 378,- **Medlemspris kr. 310,-***

SARABRÅTEN

– et lite stykke Østmarka, et stort stykke historie

Den rikt illustrerte boka forteller historien om det et gang så fasjonable stedet som for 150 år siden samlet kongelige og landets fremste kunstnere. Ord. pris kr. 395,- **Medlemspris kr. 340,-***

Bøkene får du i bokhandelen og på www.frie-fugler.no

Ved kjøp via www.frie-fugler.no, kommer ikke porto i tillegg, * Medlemspris gis kun ved kjøp direkte fra forlaget.

Ved Korketrekkeren ble «folkevandrerne» møtt av Sangkoret Freidig, som fylte høstkvelden med stemningsfulle toner. Foto: Bente Lise Dagenborg.

Høstens vakreste eventyr i Østmarka

Det var mange som mente at fakkelvandringen til Sarabråten torsdag 21. september var «Høstens vakreste eventyr», i alle fall i Østmarka. Om lag 500 mennesker tok turen fra Ulrudvann inn til den gamle ruinene, og de fikk mange opplevelser underveis.

Tekst: Bjarne Røsjø

Deltakerne på «folkevandringen» kunne begynne på den halvtimeslange spaserturen mellom 18:30 og 20:00, slik at de heldigst fikk med seg både blåtimen og stappmørket innover mot ruinene etter telegrafdirektør Thomas T. Heftyes store dragestilvilla. Før han bygde denne store villaen her inne i Østmarka, var det faren – bankier og konsul Thomas Johannessen Heftye – som hadde Sarabråten som feriested og representasjonsbolig.

Sarabråtens venner og Østmarkas Venner arrangerte fakkelvandringen for annen gang,

etter at den første vandringen i 2016 ble en stor suksess.

Denne gangen kunne deltakerne blant annet hilse på intet mindre enn 11 foreninger og lag i bakken like etter parkeringsplassen. Der sto nemlig både Østensjø historielag, Norsk Folkehjelp, Oppsal Orientering/Ola Dilt, Bølerspeiderne, Bymiljøetaten, Østmarkas Venner, Sarabråtens venner, Nøklevann Ro- og padleklubb, Skiforeningen, DNT Oslo og Omegn og Frie Fuglers Forlag. Litt lenger inne på veien kunne alle glede seg over vakker korsang ved Korketrekkeren.

*I ruinene på Sarabråten ble det vist gamle filmer fra Østmarka – et populært innslag i høstkvelden.
Foto: Steinar Saghaug.*

Vel framme ved Sarabråten bød arrangørene på kaffe, saft og julekake, og mange hadde fulgt oppfordringen om å ha med seg mat for grilling. De frammøtte fikk også en smakebit fra det historiske musikkspillet «Spillet om Sarabråten» som skal settes opp neste høst. Kortfilmen «Østmarka – byen bak blokkene» fra 1977 ble også vist på storskjerm.

Fullbooket på Losby

Den historiske vandringen på Losby Gods søndag 19. november er også en sterk kandidat til å bli kalt «Høstens vakreste eventyr». Også dette arrangementet var en «reprise», etter at et liknende arrangement i 2016 trakk fulle hus.

Denne gangen var interessen så stor at arrangørene – Losby Gods og Østmarkas Venner ble litt bekymret på forhånd. Arrangementet ble nemlig fulltegnet på Facebook med hele 1800 interesserte, men det er jo

ikke alle interesserte som kommer. Til slutt dukket det opp 225 gjester, og alle kom inn på omvisningen som ble ledet av direktør Heidi Elisabeth Fjellheim.

Heidi Elisabeth Fjellheim fortalte levende om Losby gods' historie. Foto: Steinar Saghaug.

Betaling av medlemskontingenten

Kjære Østmarka-venn

Som du ser ligger fakturaen vedrørende medlemskontingenten for 2018 ved dette bladet. Forfall er 10. januar 2018.

Flott om du betaler innen forfall, og bruk KID-nummeret når du betaler giroen.

Det sparer oss for mye arbeid og foreningen for penger.

Husk å melde adresseforandringer, og å melde fra om adresser og navn som er feilskrevet.

Endringer kan meldes på www.ostmarkasvenner.no, sendes til medlem@ostmarkasvenner.no eller med vanlig post til

Østmarkas Venner, Postboks 85 Nordstrand, 1112 Oslo.

ØSTMARKA PÅ VEGGEN

ØSTMARKA ute – ØSTMARKA inne.

Fotografier til utsmykking hjemme eller på kontoret.

Motiver fra det store landskap til de små detaljer.

Kopiert på fotolerret eller på aluminium.

Lages i begrenset opplag med signatur.

En stilren måte å presentere fotografier på.

Et blikkfang på veggen.

For mer informasjon:

www.ostmarkapaveggen.no

www.facebook.com/ostmarkapaveggen

Fotograf Espen Bratlie

Ruinen etter Smedhytta. Mennesker på dagens vei i bakgrunnen.

Overraskende funn i Smedhytta

Katisa, Bremsrud, Bråtan og Sarabråten er steder som vi kjenner til. Der er det tydelige ruiner etter bygninger, og rester etter de små husmannsplassene Nøklevannsbråten og Østensjøbråten er fortsatt synlige. Men hvem kjenner til Smedhytta, som også lå nær Nøklevann?

Tekst og foto: Espen Bratlie.

Husmannsplassen Smedhytta hørte i en periode under Sarabråten. Den er tegnet inn på kart fra 1796, litt opp i skråningen vest for nordenden av Nøklevann. Konsul Thomas J. Heftye nevner stedet i en reisebeskrivelse fra 1852. Da er han med venner innom hytta, på vei inn til Sarabråten. De kom via Ulsrud og i beskrivelsen står det:

«Derfra begav man sig over Smedhytten tilrørs til Sarasbraaten».

I boken «Sarabråten – godset i skogen» skriver Even Saugstad: «Navnet Smedhytta sier nok at dette var bolig og arbeidsplass for den lokale smeden. Noe særlig areal for dyrehold og dyrket mark var det derfor ikke behov

for. Den svenskfødte Karl Svendsen bodde her i 1900. Han var da 68 år og oppført i folketellingen som ugift og med yrkesbetegnelse smed.»

Ruinene er ikke markert på dagens turkart. Heller ikke på detaljerte orienteringskart i målestokk 1:10 000. På vei hjem fra en tur på forsommeren, spør jeg turfølget om han vet hvor Smedhytta lå. Det var ukjent for ham. Vi tar av fra veien mellom nordenden av Nøklevann og begynnelsen på stigningen mot Korketrekkeren, krysser bekken fra Rundtjern, og går inn på den gamle veien som fortsatt er i god stand.

Litt opp i bakken, noen få meter til høyre for veien, ligger ruinene. Det er nok selve smia, og det har sikkert vært flere hus her. Inne i ruinene ligger noe nytt og blankt metallspøpel. Turfølget tar det opp for å kaste i en søppelkasse.

Men så skimter jeg noe rødbrunt mellom steinene. Jeg stikker hånden inn, uten tanke på hoggorm, og ut drar jeg et jernredskap! Vi blir litt satt ut, et slikt funn sånn uten videre!

Gjenstanden er en jordhakke med to nagler som en gang var festet til treskaftet. Skikkelig rusten med mønster og riss etter en omgang i smia.

Metallskrotet ble kastet til metallgjenvinning, men det over 100 år gamle jernredskapet fikk igjen sett dagens lys hjemme – blant andre spennende funn fra Østmarka.

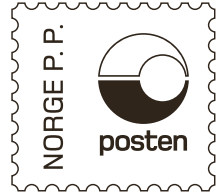
Kilder: «Sarabråten, godset i skogen» av Even Saugstad. Frie Fuglers Forlag.

Jordhakke: Et overraskende funn i ruinene etter Smedhytta.

Kart over Sarabråten med omegn. 1796, utsnitt. Original i Statens Kartverk. Smedhytta er tegnet inn på den andre siden av Rundtjernbekken, men der er det veldig ulendt med digre steiner og en bratt fjellskrent. Det var naturlig at smeden holdt til ved en ferdsselsvei og nært til vann.

Returadresse:
Østmarkas Venner,
Postboks 85 Nordstrand,
1112 Oslo

Varsel om årsmøte i Østmarkas Venner

I henhold til foreningens vedtekter skal det
avholdes årsmøte hvert år innen utgangen av mars måned.

Styret i Østmarkas Venner varsler herved medlemmene om at årsmøtet avholdes

Tirsdag 20. mars 2018 kl. 19 på Skullerudstua.

Forslag som ønskes behandlet på årsmøtet må være sendt styret innen 15. januar 2018

Vi ønsker alle venner av Østmarka en god jul og et godt nytt år!

Støtt Østmarkas Venner via Grasrotandelen

GRASROTANDELEN

ØSTMARKAS VENNER

Organisasjonsnummer: 871278202

32774871278202